

25.08.2004

زهرارزنی / تخلف بی چون و چرای دادگاه شهرستان نکاء در صدور و اجرای حکم اعدام عاطفه رجبی

خبر اعدام يك دختر جوان و از قرار مهجور در شهرستان نكاء به دليل رابطه جنسی غير مجاز، افكار عمومی را در ايران و جهان تكان داده و به تامل واداشته است. با خاتم زهرا ارزنی وکیل دادگستری و از فعالین مرکز فرهنگی زنان ايران در باره مجراهای قانونی مجازات اعدام و شمول این مجازات به پرونده قربانی که عاطفه رجبی نام داشت، پرسش هایی در میان گذاشتیم.

مصاحبه: مهیندخت مصباح

دوچه وله: خاتم ارزنی، سن قانونی در ایران چقدر است؟

زهرا ارزنی: اگر به ماده ۱۲۱۰ قانون مدنی نگاه کنیم، مشاهد می کنیم که سن بلوغ پسر ۱۵ سال قمری و دختر ۹ سال قمری می باشد. این سن قانونی را در رابطه با بلوغ فیزیکی در نظر گرفته بودند و همه جا در حال اجرا شدن بود، مگر در امور مالی که گفته می شود رشد عقلی فرد باید تایید شود. برای گرفتن گذرنامه، تنظیم سند مانند خانه و ماشین یا افتتاح حساب جوانان باید ۱۸ سال تمام را داشته باشند. برای رای دادن که کاری عمومی است، برای پسر و دختر مشترکا سن ۱۴ سال بعنوان سن

سینما و تئاتر

عدم اجازه نمایش فیلم «راه حل نهایی» در هندوستان
فیلم جدید اسپیلبرگ براساس زندگی غریب يك ایرانی

موسیقی

آلبوم باراد و موسیقی راک با روحی ایرانی
طعم درآمیختگی

طنز

سید ابراهیم نیوی: چهل سال بعد در چنین روزی (جمعه ۳۰ مرداد ماه ۱۴۲۳ هجری شمسی)

سید ابراهیم نیوی: چهل سال بعد در چنین روزی (جمعه ۲۳ مردادماه ۱۴۲۳ هجری شمسی)

آغاز

اخبار

ایران

مصاحبه ها

سیاست بین الملل

بررسی مسائل حقوق بشر

زنان

بررسی مسائل زنان

اقتصادی

ورزشی

فرهنگی و هنری

گفتار هفته

گوناگون

موضوع ویژه

رادیو صدای آلمان

برنامه آموزش زبان آلمانی

قانونی در نظر گرفته شده. ما در واقع رنگین کمانی از سن قانونی در ایران داریم. ضمناً سن قانونی از طرف دولت در حال اعلام شدن بود و من دقیقاً نمیدانم آیا این لایحه را به مجلس داده اند یا نه که سن قانونی دختر ۱۳ سال تمام و پسر را ۱۵ سال تمام اعلام می کرد.

دوچپه وله: آیا برای مجازات اعدام در کتاب قانون مرز سنی تعیین شده است؟

زهرار ارزنی: در رابطه با مسئولیت کیفری ما از جمله مسئله ی صغیر بودن را داریم و اینکه قانون مدنی کشور سن بلوغ را ۹ سال برای دخترها و ۱۵ سال برای پسران تعیین کرده است. بعد از این سن دیگر فرد صغیر نیست و بالغ است. پس اگر ما این را ملاک حکم قرار بدهیم، سن شمول مجازات برای دختران ۹ سال تمام و برای پسران ۱۵ سال تمام است.

دوچپه وله: آیا اساساً قانون تصریح کرده است که مجازات عمل به اصطلاح منافی عفت، آن هم از سوی یک صغیر، لزوماً حکمش اعدام باشد؟

زهرار ارزنی اساساً صغیر در قوانین ما، نه تنها مجازات اعدام بلکه مجازات کیفری نیز ندارد، حتی اگر مرتکب قتل شود. صغیر مسئولیت کیفری ندارد. دیوانگان هم مسئولیت کیفری ندارند. اگر صغیر را طبق قوانین ما تعریف کنید، چه مرتکب زنا شده باشد چه حتی فردی را به قتل رسانده باشد، یا هر جرم دیگری مرتکب شده باشد، از نظر قانون کیفری مجازات ندارد و تنها خسارات مالی آن را باید والدین او تقبل کرده و بپردازند.

عمل منافی عفت حکمش اعدام نیست. منتها کسی که حکم را صادر کرده، اعلام کرده است که به اتهام زنا ی محصنه این خانم را محکوم به مرگ کرده، نه به دلیل عمل منافی عفت. چون اعمال منافی عفت حتی حد شلاق بالای ۸۰ ضربه را هم ندارند. عمل منافی عفت در قانون تعریضات ما تعریف شده و مجازات آن بسیار سبک است.

دوچپه وله: عاطفه ی رجبی که ۱۶ ساله بوده و طبق خبرها از سلامتی روانی کافی هم برخوردار نبوده است، عملاً از نظر عرف و شرع مهجور یا مجنون محسوب می شده است. چطور حکم اعدام در مورد او اجرا شد؟

زهرار ارزنی: چه سن ۱۶ را که شما میگویید و چه سن ۲۲ سال را که یک مقام قضایی در مصاحبه را روزنامه اعتماد گفته، در نظر بگیریم، طبق قوانین ما عاطفه رجبی زن بالغ محسوب میشده و احکام مجازات اش با هم نمی توانسته اند تفاوت داشته باشند. منتها اگر این دختر ۱۶ ساله

بوده، مرجع رسیدگی به جرمش باید دادگاه اطفال می بود. بعلاوه دیوانگان طبق تصریح قانون مسئولیت کیفری ندارند.

دوپیچه وله: این دادگاه کودکان که شما به آن اشاره کردید، تفاوتش با دادگاه افراد بالغ و بزرگسال چیست؟

زهرارزنی: دادگاههای اطفال الان نزدیک به ۷ یا ۸ سال است که در ایران تعریف شده اند. آنها به جرایم افراد زیر ۱۸ سال رسیدگی می کنند. محیط دادگاه متفاوت از محیط دادگاه بزرگسالان است و آنجا از قضاتی استفاده می کنند که تجربه ی کاری بیشتری دارند. در این دادگاهها با نگاه جرم محض به اعمال کودک یا نوجوان نگریده نمی شود. گاهی مجازات های ویژه ای که شبیه آن دیده نمیشود برای مجرم در نظر گرفته میشود. برای نمونه در یکی از این دادگاهها قاضی برای نوجوانی که ایجاد مزاحمت در محل کرده بود، مجازات کاشتن ۲۱ درخت را تعیین کرد.

اما با توجه به قانون تشکیل دادگاه عمومی انقلاب که سال ۸۱ هم اصلاح شد، دادگاه شهرستان نكاه صلاحیت رسیدگی به این پرونده را نداشته است. برای اینکه طبق ماده ی ۲۰ این قانون مشخص شده است که جرایمی که مجازات آنها در حد اعدام است، حتما باید در دادگاه استان و با حضور ۵ قاضی رسیدگی شود. به فرض هم اگر این خانم جرمی را انجام داده بود که مجازات آن در حد اعدام بود، باید کیفرخواست داده می شد و بعد به دادگاه استان مازنداران ارجاع میشد.

تعجب من از این است که دیوان عالی کشور به این مسئله توجه نکرده و حکم را تایید نموده است. از طرف دیگر اگر این خانم جرمی را در حد مجازات اعدام انجام داده، حتما می بایست وکیل اختیار می کرد. اگر چنانچه خود او نمی توانست برای خودش وکیل انتخاب کند، دادگاه موظف بود برای او وکیل تسخیری انتخاب کند. این اصل رویه ی قضایی است که مجازات های در حد حبس ابد یا اعدام، حتما با حضور وکیل باید درخواست شوند.

دوپیچه وله: با توجه به این موارد تخلف بالا که شما از آنها نام بردید، مانند نداشتن وکیل و عدم صلاحیت دادگاه شهرستان نكاه، شما به عنوان يك حقوقدان شخصا چه اعتراضی به این مسئله دارید؟

زهرارزنی: به عنوان یک حقوقدان امیدوارم که قوه قضاییه تخلف دادگاه نكاه را کاملا صریح و روشن اعلام کند. صادرکننده ی حکم، رییس دادگاه شعبه ی اول نكاه خودشان توضیح بدهند که چگونه است که حکم اعدام در دادگاهی در شهرستان تعیین شده ، در حالیکه با توجه به تبصره يك و تبصره دو ماده ۲۰ قانون تشکیلات عمومی و انقلاب که می گوید که این موارد باید در دادگاه استان رسیدگی شود. من به عنوان یک حقوقدان این اعتراض را دارم که اینجا حق یک فرد ضایع شده است.

حتا اگر این فرد مجرم باشد، حق دفاع از خودش، حقوق مستقلی که باید در این پرونده رعایت می شد، پایمال شده. این نقض آشکار اصول اولیه بشری ست.

ایراد دیگر این است که این خانم مجرد بوده ولی همان آقای قاضی گفته است که به اتهام زنا محصنه ما او را محکوم به مرگ کردیم. زنا محصنه به زنا زنی اطلاق می شود که شوهر داشته باشد. ضمن اینکه اصلا حکم مجازات زنا محصنه هم که همان سنگسار باشد، متوقف شده است. اگر فرض بگیریم که در مورد خانمی سه بار حد شلاق یعنی مجازات شلاق به اتهام زنا جاری شده بود و این مرحله ی چهارم بود، باید کاملا دادگاه مشخص کند که این حکم را چه زمانی در مورد این خانم اجرا کرده است و آیا سه بار آن اجرا شده و این بار چهارم اوست؟ چرا که در این مورد هم اگر فردی سه بار مرتکب عمل زنا شود و مجازات حد برای او جاری شود، در مرتبه ی چهارم طبق قانون مجازات حکم او مرگ است. ولی همه ی اینها باید مشخص شود. این سابقه ای که این ها اعلام کرده اند، چرا مشخص نمیشود؟ چطور دختر به قول آنها ۲۲ ساله ای سه مرتبه حد در باره اش جاری شده و این همه سوابق کیفری داشته است؟.

دویچه وله: سازمان عفو بین الملل اطلاعیه ای صادر کرده است که در آن خشم و نگرانی مجامع حقوق بشری را نسبت به اعدام یک دختر ۱۶ ساله که کودک محسوب می شود اعلام کرده است. چرا در جایی که سازمانهای خارج از کشور با این حساسیت به این مسئله برخورد کرده اند، جای برخورد نیروهای داخل کشور که مدافع حقوق زنان یا به طور کلی مدافع حقوق بشرند، اینقدر در این مورد خالی ست؟

زهرا ارزنی: من اطلاعیه ی سازمان عفو بین الملل را دیده ام. تاکیدی هم در آن شده بود در مورد لغو قوانین اعدام نسبت به کودکان مجرم. در اینمورد باید یادآوری کنم که لایحه ای را قوه قضاییه تصویب کرده بود که طی آن حکم اعدام برای افراد زیر ۱۸ سال ممنوع شده بود، ولی این لایحه هنوز به مجلس نرفته است تا به تصویب نهایی برسد و در کشور ما اجرا شود. ما امیدواریم که با توجه به این مسایل این عمل هرچه زودتر انجام شود.

ولی گله ی من به عنوان یک ایرانی این است که ما بسیاری از کانون های مدافع حقوق بشر و جمعیت های حقوق بشر را داریم. این جمعیت ها در مورد بعضی از مسایل بطور جدی دخالت می کنند و بسیار هم حساسیت نشان می دهند. اما در مورد اعدام این دختر جوان ، من هیچ کجا مخالفت و یا بیانیه ای از طرف این جمعیت ها تا بحال مشاهده نکردم. در مورد حقوق زن هم دقیقا همین مسئله است. حتی ما در مرکز فرهنگی زنان تنها به چند مقاله و یک بیانیه اکتفا کردیم. متأسفانه در این مورد ما عملا هیچ کاری انجام نداده ایم.

AUDIO برای شنیدن این مصاحبه اینجا را کلیک کنید!

FEEDBACK - نظراتان را برای ما بنویسید

© 2004

▲ TOP | آغاز | اخبار | ایران | مصاحبه ها | سیاست بین الملل | بررسی مسائل حقوق بشر | زنان | اقتصادی | ورزشی | فرهنگی و هنری | **▲ TOP**
گفتار هفته | گوناگون | موضوع ویژه | رادیو صدای آلمان | برنامه آموزش زبان آلمانی | کمک | سایت مپ | تماس | | About Us
Press | Business and Sales